

Ekteskap: ideal, lov og praksis

I motsetning til hva man kanskje skulle tro, har ekteskap vært en mangslungent og ustabil institusjon og gjennomgått forholdsvis store forandringer, ikke bare i nyere tid. Samtidig med at ekteskapet i de fleste samfunn gjennom tidene blitt oppfattet som en sentral og helt grunnleggende sosial, økonomisk og politisk institusjon, er det like vanlig at det har eksistert oppfatninger om at ekteskapet og dermed familien er i krise. Ekteskapet er historisk sett interessant fordi det både gjenspeiler samtidens idealer og verdier og fordi det kan studeres med henblikk på endringer i mentalitet, demografiske forhold, økonomiske betingelser og ideologi.

Selv har jeg vært mest opptatt av endringer i ekteskapslovgivningen i europeiske og amerikanske kolonier og stater fra 1700-tallet («opplysningstiden») til innføringen av «moderne» familierett på begynnelsen av 1900-tallet. Et tilbakevendende tema dreier seg om hva som forårsaker endringer i lover om ekteskap. Kommer de fra oven, om ikke direkte fra Gud så i hvert fall fra fyrster, lovgivere og jurister? Eller er det enkeltstående rettssaker som nedenfra avdekker problemer med eksisterende lovgivning? Utvikles ekteskapslovene innenfor nasjonale rammer, eller påvirkes de av internasjonale trender? I så fall, er det noen land eller jurisdiksjoner som har vært særskilt toneavgivende og hatt stor påvirkningskraft på lover andre steder? Har utviklingen av ekteskapslovgivningene i hovedtrekk gått i en retning siden 1700-tallet? I kolonier har ofte ekteskapslovgivningen skapt hodebry for styresmaktene, og i mange tilfeller er det ulike lover som har virket i koloniene og i moderlandene, og jeg veileder gjerne studenter som kan tenke seg å se nærmere på slike forhold.

En lesverdig innføring i disse spørsmålene er Stephanie Coontz' *Marriage, a History: How Love Conquered Marriage*. Jeg kan gi tips om annen faglitteratur og i en del tilfeller relevante primærkilder hvis du er interessert.